

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent

Autorka práce: Zuzana Roztočilová

Název práce: Čeští migranti v Polsku z pohledu transnacionalismu

Vedoucí práce: doc. Zdeněk Uherek, CSc.

Oponent: doc. Jakub Grygar, Ph.D.

Navržené hodnocení: E

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíle práce autorka uvádí na s. 9, když píše, že chce zjistit:

- jak čeští migranti v Polsku udržují kontakt se svými přáteli a rodinou v České republice;
- jak utváří své vztahy v Polsku;
- jak se začleňovali do polské společnosti;
- jak zkušenost s emigrací ovlivňuje vnímání jejich identit;
- zda je lze považovat za transmigranty;
- jak využívají různá média k udržování transnacionálních vazeb v rámci transnacionálního sociálního pole;
- jejich motivace nebo důvody k migraci.

Na s. 24 a 25 pak tyto cíle znovu rekapituluje, když je převádí do konkrétních výzkumných otázek:

1. Jaké jsou důvody stěhování Čechů do Polska, co je motivovalo, případně jaká měli očekávání?
2. Kdo jsou Češi, kteří se rozhodli přestěhovat do Polska? Jaké jsou jejich demografické charakteristiky, vzdělání, profese, zájmy?
3. Jak vidí svoji integraci do polské kultury Češi žijící v Polsku?
4. Jak vnímají a formují svoji identitu Češi žijící v Polsku?
5. Lze je považovat za transnacionální migranty?

V Závěru se Zuzana Roztočilová k těmto otázkám opětovně vrací a formuluje své odpovědi na ně.

Práce má obvyklou strukturu založenou na triádě teorie (resp. přehled dosavadního poznání) - metodologická část (tj. informace o provedení vlastního výzkumu) a analyticko-syntetizující část seznamující se závěry výzkumu a jejich vztahy k představené literatuře.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Práce vychází z dobře zvolené teoretické i metodologické literatury a to jak české, tak zahraniční. Práci by pomohlo, kdyby formulace výzkumného problému byla vsazena nejenom do kontextu velmi dobře představené akademické debaty o transnacionalismu, ale i do polských realit. Nabízí se např. využití dat o cizincích a jejich integraci průběžně publikovaných na webu polského Ministerstva rodiny a sociální politiky či policy-papers různých think-tanků.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Získat odpovědi na první čtyři z pěti výzkumných otázek se Zuzana Roztočilová rozhodla získat analýzou jedenácti výzkumných rozhovorů s Čechy dlouhodobě žijícími v Polsku. Výzkumné otázky, které si autorka položila, však nelze zodpovědět na základě kvalitativního výzkumu, jakkoli je diplomantka přesvědčena o opaku ("Se zohledněním záměru, kterého chci v práci docílit a také s přihlédnutím na tematiku práce, která by byla, dle mého názoru, jen velmi obtížně zpracována kvantitativně, jsem se rozhodla výzkum provést za pomoci kvalitativních metod výzkumu." Str. 25.)

Avšak pokud na moment odhlédneme od disonance mezi cílem výzkumu a metodou tvorby dat, má metodologická část práce i velmi dobré pasáže. Jde o místa, kde autorka vysvětluje podstatu biografických narativních rozhovorů, které jí mají pomoci v zodpovězení položených otázek. U 3. a 4. otázky by tomu tak i při jejich šikovnější formulaci skutečně mohlo být. Biografický výzkum je vnitřně značně diverzifikovaným polem a narativní rozhovory, které chce Zuzana Roztočilová využít, jsou jistě legitimním prostředkem tvorby pro účely práce relevantních dat.

Jakkoli je narativní biografická analýza v textu velmi dobře představena (jde o nejlepší pasáže z celé práce), v analýze s narativní biografickou analýzou diplomantka vůbec nepracuje. O jednotlivých účastnících výzkumu, jak jako individuálně biograficky situovaní aktéři rozumí světu, jak nové podmínky ovlivňují jejich jednání, sociální vztahy či rozumění sobě samým, se nedozvíme nic. Autorka se o to ani nesnaží. Namísto toho kvantifikuje.

Např. "Všichni informátoři udržují sociální vazby s přáteli a s rodinou v Česku. Vidají se skrze video chaty, na Skypu, telefonují si a píšou si na sociálních sítích. Také většinou pravidelně do Česka jezdí, pokud nejsou zavřené hranice z důvodu protiepidemických opatření. Někdo jezdí do Česka často, třeba i jednou měsíčně, například Ivan, někdo méně často, třeba dvakrát do roka v případě Uršuly." (Str. 57)

Zatímco narativní biografický rozhovor by měl přinést porozumění tomu, co a proč je důležité např. pro Lucii, Tomáše, Barboru, Petra... autorka jejich osobní příběhy, biografické situovanosti a interpretace potlačuje. Namísto toho se tak v Závěru můžeme dočíst, co je pro účastníky autorčina výzkumu důležité jako pro členy skupiny (Čechy).

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autorka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Autorčina argumentace je založena na kódování, kdy jsou jednotlivé kódy vztaženy k celému korpusu získaných rozhovorů. Na tom by nebylo nic chybného, jen se práce nesmí hlásit k narativně-biografické metodě výzkumu. V takovém případě je pak primárním korpusem pro tvorbu analýzy právě a jenom onen jeden biografický rozhovor. To přitom samozřejmě nevylučuje ani zobecnění, ani komparaci s daty z dalších biografických rozhovorů.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Práce s citacemi a odkazy na použité zdroje je standardní. Práce po formální stránce splňuje všechny náležitosti kladené na diplomovou práci. Jazyková úroveň práce je dobrá, jen na s. 56 se ukazuje, že nedošlo na korekturu špatného psaní velkých písmen (...Polsko - české vztahy.; ...Český národ; ...Motýl Emanuel).

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Jak by mohly vypadat přeformulované výzkumné otázky, aby na ně bylo možné odpovědět prostřednictvím narativního biografického rozhovoru?

Celkové hodnocení práce

Předložená práce Zuzany Roztočilové je založena na zajímavém, a i v kontextu samotného vzniku práce výzkumnicky jistě atraktivním tématu. Autorce se povedlo přehledně a výstižně shrnout hlavní body debaty o transnacionalismu a aplikovat z ní plynoucí poznatky na předmět svého zájmu. Obdobně diplomantka ukázala, že dovede fundovaně pojednat o zvolené metodě vlastního výzkumu, biografické narativní analýze. Výrazně slabší je však provedení empirické části práce: od formulace výzkumných otázek, přes aplikaci zvolené metody na tvorbu vlastních dat, až po jejich interpretaci. Ve všech těchto klíčových částech by měla autorka doložit, že dokáže správně aplikovat své teoretické znalosti. To se po mém soudu nepodařilo a práce je v těchto svých částech nezvládnutá. Navrhuji hodnocení E.

Datum: 2. 9. 2021

Podpis: Jakub Grygar